

Λεσβιακό Ημερολόγιο

δράματα
τέχνες
πολιτικός

2012

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΟΡΛΑΣ

περιεχόμενα

πρόλογος

ημερολόγιο

καιρετισμοί

η Λέσβος του Χρόνη Μπότσογλου

Η Λέσβος του Χρόνη Μπότσογλου27

ΧΡΟΝΗΣ ΜΠΟΤΣΟΓΛΟΥ

Ζωγραφική31

πρώτη γραφή - πρώτη ανάγνωση

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΤΕΡΗΣ

Εκτός τόπου και χρόνου (Διήγημα)59

επέτειος 1912 - 2012

100 χρόνια ελεύθερου βίου

ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΖΙΜΗΣ

Πανηγυρικός λόγος για την απελευθέρωση της Λέσβου75

ΣΤΡΑΤΗΣ ΑΛ. ΜΟΛΙΝΟΣ

Λόγια τιμότητας (Πριν εκατό χρόνια στη Λέσβο)79

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Η απελευθέρωση των νησιών του Β. Α. Αιγαίου 1912 - 191384

Ιστορία

ΑΡΗΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

Η Αχερώνη του Αχερώνα και οι Καλληνείς των Καλλιστείων105

ΑΚΙΝΔΥΝΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Ο Ιεράρχης Διονύσιος Μηνάς (1879 - 1951).

μια ανεπανάληπτη φυσιογνωμία127

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ

Συμβολή στη μελέτη της ύστερης Οθωμανικής περιόδου της Μυτιλήνης.

Όταν η κατεδάφιση ενός αρχοντόσπιτου αποκαλύπτει...141

Ιστορία της Εκπαίδευσης

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΟΥΜΠΑΣ

Αρχιτεκτονική και Παιδεία στη Μυτιλήνη του Μεσοπολέμου (1)147

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΥ - ΚΟΝΤΑΡΑ

Η εμφάνιση και διάδοση του δημοτικισμού

στην Τουρκοκρατούμενη Λέσβο162

Επτά σχολικές τάξεις και μία νεανική συντροφιά της Μυτιλήνης των πέντε πρώτων δεκαετιών του 20ου αι. Από το φωτογραφικό αρχείο του Κώστα Μίσσιου170

Σοκίμιο

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΛΗΣ

Μυτιλήνη: Μια πόλη στη λογοτεχνία181

ΑΝΘΟΥΛΑ ΔΑΝΙΗΛ

Οδυσσέας Ελύτης, Σταγόνες φως μες στο σκοτάδι192

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Νεοελληνικός Διαφωτισμός και Ορθόδοξη Εκκλησία. Ταύτιση και απόκλιση

δύο αντιθέμενων κόσμων. Η περίπτωση του Βενιαμίν Λεσβίου σε σχέση

με τον Αθανάσιο Πάριο200

μουσική παράδοση

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Β. ΚΟΦΤΕΡΟΣ

Γιώργος Χατζέλλης «Βέβα». Ένας σπουδαίος Λέσβιος σαντουριέρης.....221

ΦΩΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΓΛΟΥ

Παραδοσιακοί οργανοπαίχτες στον Μεσότοπο του 20ού αιώνα233

εθνοβοτανική - εθνομυκολογία

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΣΓΑΤΖΟΣ

Ταυτότητες μυκήτων και ανθρώπων Παραδοσιακά ονόματα μανιταριών στη Λέσβο...239

γραμματολογία

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΤΥΛ. ΣΚΟΡΔΑΣ

Συμβολή στη Λεσβιακή Βιβλιογραφία. Οι εκδόσεις των ετών 2009 -2010248

ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΜΙΣΣΙΟΣ

Ο Γιάννης Κοντής και το «Λεσβιακό Πολύπτυχο» του.....264

ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΔΕΛΛΗΣ

Τρεις γενιές Ελευθεριάδη στην Πέτρα.....269

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ

Όψεις της Λεσβιακής Κριτικής από το 19^ο αιώνα έως τις μέρες μας.....276

μνήμη Παντελή Αργύρη 10 χρόνια από το θάνατό του

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Δ. ΜΙΧΑΗΛΑΡΗΣ

Ο ιστορικός Παντελής Αργύρης.....281

ΜΑΚΗΣ ΑΞΙΩΤΗΣ
 Παντελής Αργύρης. Γλαφυρός-Οξύς.....287

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗΣ
 Ο Παντελής που γνώρισα, ο Παντελής που θυμάμαι299

ΧΡΗΣΤΟΣ Ι. ΤΡΑΓΕΛΛΗΣ
 Μικρές στιγμές με τον Παντελή302

η Λέσβος, οι άνθρωποι, ο χρόνος, οι ιστορίες τους

Συλλεκτικά τεκμήρια του παρελθόντος.....309

στο μεταίχμιο, από το 2011 στο 2012

Γελοιογραφίες.....324
 Μάκης Αξιώτης, Γιάννης Κακαρώνης, Αντώνης Κυριαζής

βιογραφικά συντελεστών

Ο ιστορικός Παντελής Αργύρης

Ο Παντελής Αργύρης, όπως γνωρίζουμε, σπούδασε πολιτικές επιστήμες και νομικά στο Πάντειο και στη Νομική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και άσκησε το επάγγελμα του δικηγόρου στην Αθήνα και στη Μυτιλήνη, αφού προηγουμένως πέρασε και από τις οικονομικές υπηρεσίες του Δημοσίου, από τις οποίες παραιτήθηκε. Όμως είναι γεγονός, και αυτό το ξέρουμε πάλι όλοι όσοι τον ζούσαμε από κοντά αλλά και όσοι παρακολουθούσαμε τις λόγιες επιδόσεις του, ότι τα ενδιαφέροντά του έγερναν αποφασιστικά προς τη μεριά της Ιστορίας, για την οποία ήταν σε θέση να συζητά αδιάκοπα και με τέτοιο πάθος ώστε η νομική ιδιότητά του σχεδόν να εξαφανίζεται ή τουλάχιστον να περνά σε δεύτερο επίπεδο.

Με βάση την παραδοχή αυτή –τουλάχιστον σε ό,τι με αφορά– και θέλοντας να τιμήσω τη μνήμη του αξέχαστου φίλου και συνταξιδιώτη, σκέφτηκα να αναζητήσω τα πρώτα σπέρματα της ιστορικής διαδρομής του Παντελή, και βέβαια την εν συνεχεία πορεία του, καταρτίζοντας αρχικά μιαν αναγραφή των δημοσιευμάτων του, ώστε με βάση αυτή να καταθέσω ορισμένες σκέψεις, επανασύνδεση νοερή, έστω, με τον φίλο και τα έργα του, τώρα που συμπληρώθηκαν κιάλας 10 χρόνια απουσίας του. Φυσικά, είμαι βέβαιος ότι η αναγραφή αυτή δεν είναι πλήρης, επειδή από αυτή δεν θα απουσιάζουν βέβαια οι βασικές ιστορικές μελέτες του (βιβλία, άρθρα σε περιοδικά κτλ), αλλά οι μικρές παρεμβάσεις του Παντελή, κυρίως στον τοπικό λεσβιακό τύπο στον οποίο ήταν αδύνατο να προστρέξω μεθοδικά· και τούτο επειδή όντας στην Αθήνα δεν έχω στη διάθεσή μου τα δημοσιεύματα αυτά· ίσως όμως αυτό να γίνει στο μέλλον, πιθανόν με αφορμή την παρούσα δημοσίευση, από όσους είναι κοντά πιο κοντά στις πηγές αυτές, ώστε κάποια στιγμή να έχουμε μια πλήρη και αποκαλυπτική, πιστεύω, αναγραφή όλων των γραπτών πεπραγμένων του λέσβιου λογίου. Άλλωστε –οφείλω να ομολογήσω– ότι, με αφορμή την παρούσα προσπάθεια, σκαλίζοντας χαρτιά και ράφια βρέθηκα μπροστά σε μικρά αποκαλυπτικά δημοσιεύματα του Παντελή, τα οποία αγνοούσα, μολοντί διατηρούσα την εντύπωση ότι, λόγω της συνάφειας και της επαφής που είχαμε, ήμουν κάτοχος όλων του δημοσιευμάτων του.

Για τη σύνθεση της παρούσας βιβλιογραφικής αποτίμησης ανέτρεξα κυρίως στην προσωπική μου βιβλιοθήκη, ενώ πολύτιμη υπήρξε η βοήθεια του φίλου Χρ. Τραγέλλη και η βοήθεια που πάντα απορρέει από την επικοινωνία με τον Κώστα Μίσσιο υπό την διπλή της μορφή: δηλαδή είτε συζητώντας μαζί του είτε ξεφυλλίζοντας τις αμέτρητες σελίδες των δεκάδων βιβλίων του για τη Λέσβο και τους ανθρώπους της.

Το πρώτο χαρακτηριστικό, που νομίζω ότι αποκαλύπτει η παρούσα αναγραφή, είναι ότι ο Παντελής, όπως, άλλωστε, και πολλοί άλλοι νεότεροι λέσβιοι λόγιοι, αρχίζει την

ενασχόλησή του με την ιστορία και την εν γένει γραπτή παραγωγή από τις σελίδες των λεσβιακών περιοδικών, που εκδίδονται κυρίως από τους εν Αττική λεσβιακούς συλλόγους. Ο Παντελής ασχολείται αρχικά με την έκδοση του περιοδικού Λεσβιακή Παροιμία (το παλαιότερο περιοδικό των λεσβιακών συλλόγων της Αττικής, που άρχισε να εκδίδεται στην Αθήνα από το 1966) αλλά κυρίως έχει την φροντίδα για την έκδοση του πολύ καλού περιοδικού Καμάρες που άρχισαν να εκδίδουν οι Μοριανοί της Αττικής από το 1983, του οποίου είναι ένας από τους ιδρυτές του και ουσιαστικά ο βασικός συντελεστής της κυκλοφορίας του. Στο περιοδικό αυτό, λοιπόν, καταθέτει τις πρώτες γραπτές ιστορικές αναζητήσεις του. Στη γραμμή αυτή είναι πολύ ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε ότι και η πρώτη καθαρά, ας πούμε, ιστορική δημοσίευσή του, σε αυτό ακριβώς το περιοδικό γίνεται: εννοώ το υπ' αρ. 3 και κυρίως το υπ' αρ. 5 δημοσίευσμά του με θέμα το κεσίμ. Παράλληλα, βρίσκεται κοντά και σε ένα άλλο περιοδικό, Τα Ψαρά, (άρχισε την έκδοσή του τον Ιούλιο του 1980), όπου δημοσιεύει και πάλι κάποιες από τις πρώτες γραπτές απόπειρές του.

Η δεύτερη παρατήρηση που εύκολα ανασύρεται από τον κατάλογο των δημοσιευμάτων είναι βέβαια η αποκλειστική ενασχόληση του Παντελή με τη λεσβιακή ιστορία: ίσως, μάλιστα, το πρώτο δημοσίευσμά του με τον αποκαλυπτικό τίτλο «Η Λέσβος μας ακολουθεί» να επισημαίνει εύγλωττα την πορεία του. Όμως στο σημείο αυτό πρέπει να παρατηρήσουμε παράλληλα ότι ο Παντελής Αργύρης δεν είναι ο συνήθης τοπικός λόγιος, που θα δημοσιεύσει ή θα αναδημοσιεύσει ένα έγγραφο λεσβιακού ενδιαφέροντος, για να επισημάνει και να σχολιάσει κάποια πράγματα σε ένα στενό τοπικό περιβάλλον, το οποίο πολλές φορές θεωρείται από τους ασχολούμενους με παρόμοια ζητήματα και ως μοναδικής σημασίας. Ο Παντελής εξ αρχής αντιλαμβάνεται ότι αυτό είναι τοπική ιστορία ενός περικλειστού επιπέδου, το οποίο ο ίδιος θέλει να υπερβεί, να το ξεπεράσει για να υπηρετήσει έναν άλλον ευρύτερο προβληματισμό, ο οποίος επιζητεί να συνδέσει το μερικό με το συνολικό, το τοπικό με το υπερ-τοπικό. Γι αυτό, άλλωστε, προσπαθεί παρακολουθήσει από κοντά όλες τις νεότερες ιστορικές αναζητήσεις, γνωρίζει τι συμβαίνει στο ευρύτερο ελληνικό, ακόμα και ευρωπαϊκό, έως ένα βαθμό, ιστορικό πλαίσιο και επιζητεί με διάφορους τρόπους τη σύνδεσή του με αυτό.

Στη γραμμή αυτή τα δημοσιεύματα αλλά και οι άλλες ιστορικές δραστηριότητές του καταθέτουν πάλι με ενάργεια τη μαρτυρία τους. Και αν αυτά φαίνονται με την πρώτη ματιά, ας προσθέσουμε και τούτο: αμέσως μετά την μόνιμη εγκατάστασή του στη Μυτιλήνη (1987) –αλλά και λίγο πριν από αυτήν– θα αφήσει τα χαμηλής ιστορικής έντασης περιοδικά, που αναφέραμε, και θα επιζητήσει να δώσει νέα πνοή στο όργανο της Εταιρείας Λεσβιακών Μελετών, το περιοδικό Λεσβιακά, στο οποίο θα δημοσιεύσει αρκετές μελέτες του, ενώ μέσω της ίδιας Εταιρείας θα επιχειρήσει άνοιγμα σε ευρύτερες υπερτοπικές προσπάθειες, όπως είναι λ.χ. η οργάνωση του Συνεδρίου για τους Βερναρδάκηδες, που έγινε στη Μυτιλήνη το 1986 και στο οποίο γίνονται ανακοινώσεις διευρυμένου ιστορικού προβληματισμού από διαπρεπείς ιστορικούς, όχι απαραίτητα λεσβιακής καταγωγής.

Ωστόσο, τώρα πια μπορώ να υποστηρίξω, ότι η εμπλοκή του με την Εταιρεία και το περιοδικό της μάλλον δεν ευοδώθηκε, ή τουλάχιστον δεν έφθασε στο επίπεδο που ο Παντελής επιζητούσε και η χρονική συγκυρία ευνοούσε: θυμάμαι, μάλιστα, ότι δεν θέλησε

να μεταφέρει την έκδοση του περιοδικού στην Αθήνα, όπως τον συμβούλευσα, για να φροντίζουμε εκδοτικά από κοινού το περιοδικό: ίσως να είχε και δίκιο.... Λίγο, λοιπόν, ο δικός του χειμαρρώδης χαρακτήρας, πολύ περισσότερο –κατά τη γνώμη μου– τα αργόσυρτα αντανakλαστικά της τοπικής λογιουσύνης, μαζί, ενδεχομένως, με άλλα στοιχεία που εγώ αγνώω στις λεπτομέρειες τους, όλα αυτά νομίζω ότι συνέβαλλαν ώστε να αποχωρήσει από την Εταιρεία, πράγμα, που απ’ όσο θυμάμαι, τον στενοχώρησε ιδιαίτερα, καθώς μάλιστα δεν τον εξέλεξαν ούτε καν μέλος του Δ.Σ. της το 1993.

Ένα τρίτο χαρακτηριστικό που θέλω να επισημάνω και να προσπαθήσω να ερμηνεύσω είναι ότι πολλές από τις μελέτες του Παντελή έχουν άμεση συνάφεια με τα εκπαιδευτικά πράγματα του νησιού. Δάσκαλοι και γλωσσικό ζήτημα, Λειμωνιακό και Βερναρδάκηδες, η “Βικτώρια” και ο Ζείμπέκης συνθέτουν μια προσπάθεια να μελετηθούν τα νεότερα εκπαιδευτικά πράγματα του νησιού, οι νεότερες και οι συντηρητικές απόψεις, η σύγκρουση του παλιού με το καινούριο. Πιστεύω, χωρίς να μπορώ να το τεκμηριώσω με απόλυτο τρόπο, ότι η επίδραση της προσωπικότητας του Βασίλη Αρχοντίδη, μεταρρυθμιστή εκπαιδευτικού, λαμπρού φιλόλογου, σημαντικού λογίου και εν τέλει προσωπικότητας που βρέθηκε μέσα στο νεότερο εκπαιδευτικό κλίμα των Ακρίτα, Παπανούτσου και βέβαια ανθρώπου με τον οποίο ο Παντελής λόγω της οικογενειακής συνάφειας (υπήρξε ο πατέρας της γυναίκας του Παντελή, Αγλαΐας Αρχοντίδη), βρισκόταν σε καθημερινή σχέση. Άλλωστε, το πρώτο μεγάλο, μεταθανάτιο δημοσίευμα του Παντελή (εδώ το υπ’ αρ. 49), θα έχει ως αντικείμενο μελέτης τον Βασίλη Αρχοντίδη και το έργο του, για τον οποίο πολύ ενωρίς είχε εκπονήσει και το υπ’ αρ. 6 δημοσίευμα.

Ο κατάλογος δημοσιευμάτων του Παντελή Αργύρη είναι ένας καλός τρόπος να προσεγγίσουμε το έργο του στη συνολική διάστασή του, ακόμα και απλώς ανατρέχοντας σε όσα κατά καιρούς έγραψε. Φυσικά, εδώ δεν μπορεί να γίνει με εξαντλητικό τρόπο η μελέτη και η αποτίμηση της σημασίας του ιστορικού του έργου, επειδή η φύση του δημοσιεύματος που φιλοξενεί την παρούσα μελέτη, δεν επιτρέπει την υπέρβαση ορισμένων τεχνικών ορίων, από τα οποία μάλλον έχω κιάλας ξεφύγει. Ωστόσο, η καλύτερη αποτίμηση γίνεται με τη μελέτη των ιστορικών πονημάτων του Παντελή, η οποία, κατά τη γνώμη μου, έχει το εξής βασικό στοιχείο: ο ιστορικός Παντελής Αργύρης αναδεικνύει ως κέντρο των ενδιαφερόντων του τη νεότερη λεσβιακή ιστορία, κυρίως τα εκπαιδευτικά πράγματα του νησιού. Η ιστορική του ματιά επιχειρεί, πέρα από το τοπικό να ερμηνεύσει τα πράγματα με βάση το γενικότερο ιστορικό πλαίσιο, να υποστηρίξει ότι οι φορείς των νέων ιδεών στο νησί υπήρξαν και φορείς ενός νέου ευρωπαϊκού πνεύματος. Παράλληλα, η ανάδειξη της Λέσβου ως περιβάλλοντος, που λόγω κάποιων ιδιαίτερων χαρακτηριστικών ήταν δυνατόν να υποδεχθεί το νεότερο, να το αναδείξει αλλά και, ενδεχομένως όπως συχνά συμβαίνει, να το πολεμήσει –πάλι μέσα σε ένα κλίμα συντηρητισμού που είχε τις αφητηρίες του στα γενικότερα κοινωνικά συμφοραζόμενα της εποχής, είναι εύκολα ανιχνεύσιμη.

Εξάλλου, πέρα από τα πολλά ολιγοσέλιδα μελετήματα και με βάση το συντελεσμένο έργο και τη θεωρητική κατάρτιση που είχε κατακτήσει ο Παντελής Αργύρης, μας έδωσε και ένα πρώτο συνθετικό έργο, μια ιστορική βιογραφία του Βασίλη Αρχοντίδη, δείγμα των ιστορικών δυνατοτήτων του. Εκείνο όμως το έργο το οποίο αποτελεί τη σημαντικότερη συμβολή του Παντελή στη λεσβιακή, στη νεοελληνική, καλύτερα, ιστο-

ριογραφία πιστεύω ότι είναι η ανέκδοτη διδακτορική διατριβή που ετοιμαζόταν να υποστηρίξει στο τμήμα Κοινωνιολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου και του οποίου αντίτυπο μου εμπιστεύθηκε η οικογένειά του. Υποστηρίζω λοιπόν μετά λόγου γνώσεως ότι η νεότερη ιστορία του νησιού σε όλες τις εκφάνσεις της (κοινωνική, οικονομική, εκκλησιαστική, εκπαιδευτική, πολιτιστική κτλ) θα φωτισθεί περαιτέρω ακόμα και με την μεταθανάτια και πάντως καθυστερημένη έκδοση του έργου αυτού και ας ελλείπουν ορισμένα στοιχεία, τα οποία μόνο ο νους και το χέρι του Παντελή ήταν δυνατόν και έπρεπε να προσθέσουν. Μήπως τα 100 χρόνια ελεύθερου βίου που συμπληρώνονται το επόμενο έτος είναι μια καλή ευκαιρία για να εκπορευθεί από τους τοπικούς φορείς μια κίνηση για την έκδοση του έργου, που θα αποτελέσει μια συμβολή στον επίσημο εορτασμό και παράλληλα τιμή στον Παντελή Αργύρη και το έργο του?

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΠΑΝΤΕΛΗ ΑΡΓΥΡΗ

[Για τη συγκρότηση της παραπάνω χρονολογικής αναγραφής των δημοσιευμάτων χρησιμοποιείται το μονοτονικό σύστημα ενώ όλα τα δημοσιεύματα του Παντελή είναι στο πολυτονικό σύστημα. Χρησιμοποιούνται επίσης τα βιβλιογραφικά σύμβολα: εφ.=εφημερίδα, ό.π.=όπου παραπάνω, π=περιοδικό, σ.=σελίδες, τ.=τόμος, τχ.=τεύχος, φ.=φύλλο, χρ.=χρόνος-χρονιά].

1. «Η Λέσβος μας ακολουθεί», π. Καμάρες, περιοδική έκδοση του Συλλόγου Μοριανών Αττικής, χρ. Α', τχ. Α', Αθήνα 1983, σ. 4-6.
2. «Νύχτα στον Όρδυμνο», π. Καμάρες, χρ. Α', τχ. Α', Αθήνα 1983, σ. 34-36.
3. «Οικογενειακό κειμήλιο και ιστορικό ντοκουμέντο (μικρό μάθημα ιστορίας)», π. Καμάρες, χρ. Α', τχ. Β', Αθήνα 1983, σ. 11-13.
4. «Η αναβίωση ενός πανηγυριού», π. Καμάρες, χρ. Α', τχ. Γ', Αθήνα 1983, σ. 6-16.
5. «Κεσίμ (από την ιστορία της αγροτικής οικονομίας)», π. Καμάρες, χρ. Α', τχ. Γ', Αθήνα 1983, σ. 17-24 (και σε ανάτυπο).
6. «Ο Βασίλης Αρχοντίδης στα κείμενα του 'Ποιμένος'», π. Καμάρες, χρ. Α', τχ. Γ', Αθήνα 1983, τχ. Δ' [=Αφιέρωμα στον Βασίλη Αρχοντίδη], σ. 32-37.
7. «Το μυθιστόρημα της Μυτιλάνας ως βίωμα της ιστορίας», π. Καμάρες, χρ. Β', τχ. ΣΤ'-Ζ', Αθήνα 1984, σ. 26-29.
8. «Αιθουσομένων δε φύλλων», π. Τα Ψαρά, τχ. 43-45 (Ιαν.-Μάρτ. 1984), σ. 23.
9. «Λεσβιακή διάλεκτος και λεσβιακή κοινωνία», π. Τα Ψαρά, τχ. 46-48 (Απρ.-Ιούν. 1984), σ. 8-10.
10. «Θάσος 84. Τριήμερο Οδοιπορικό», π. Τα Ψαρά, τχ. 49-51 (Ιουλ.-Σεπτ. 1984), σ. 9-12.
11. «Η αντανάκλαση ενός αστεριού», π. Τα Ψαρά, τχ. 52-54 (Οκτ.-Δεκ. 1984), σ. 37.
12. Κωνσταντίνος Σταματέλλης, Ιστορικές Σημειώσεις Μόριας Λέσβου, Πρόλογος-Σχόλια-Σημειώσεις Βασίλη Αρχοντίδη, Εισαγωγή-Επιμέλεια Παντελή Αργύρη, Αθήνα 1984 [το δημοσίευμα αυτό κυκλοφόρησε ως τεύχος του περιοδικού Καμάρες αλλά και αυτοτελώς. Η Εισαγωγή του Π. Αργύρη στις σ. 5-6].
13. «Η παρέα των Παμφίλων», π. Καμάρες, ό.π., χρ. Γ', τχ. Η', Αθήνα 1985, σ. 16-17.
14. «Η απόλυση του Γεωργίου Ζεϊμπέκη και το γλωσσικό ζήτημα στη Λέσβο», π. Λεσβιακά, τ. Θ' (1985), σ. 31-39 [και σε ανάτυπο].
15. «Η λειτουργία της μνήμης στη νεώτερη λεσβιακή ηθογραφία», π. Λεσβιακή Παροιμία, τχ. 91 (Σεπτ.-Οκτ. 1985), σ. 9-10.
16. [Σε συνεργασία με τον Στέργιο Φασουλάκη], Αναγραφή δημοσιευμάτων Δημ. Ν. Βερναρδάκη και Γρηγ. Ν. Βερναρδάκη. Συμβολή πρώτη, έκδ. Εταιρείας Λεσβιακών Μελετών, Αθήνα 1986.
17. «Ο λόγιος Γεώργιος Αριστειδής-Πάππης», στο Μνήμη και παράδοση. Μελέτηματα ιστορικά και λαογραφικά περιοχής Πλωμαρίου, τ. 1, εκδ. Σύνδεσμος Πλωμαριτών Αττικής 'Βενιαμίν ο Λέσβιος', Αθήνα 1986, σ. 147-

- 161.
18. «Θανάσης Σαράφης-Καρτέρης (1906-1986)», π. Λεσβιακή Παροιμία, τχ. 97 (Νοέμ.-Δεκ. 1986), σ. 23-24.
19. «Ορθογραφική ανορθοδοξία ή η καταστροφή της γλώσσας», π. Τα Ψαρά, τχ. 76-78 (Οκτ.-Δεκ. 1986), σ. 15-16.
20. «Στράτος Χατζηγιάννης ο Λέσβιος», π. Λεσβιακή Παροιμία, τχ. 93 (Ιαν.-Φεβρ. 1986), σ. 23.
21. «Ο αντιδυτικός Δ. Βερναρδάκης και ο εισιτήριος πανεπιστημιακός του Λόγος», Πρακτικά Συνεδρίου Οι αδελφοί Βερναρδάκη στα Νεοελληνικά Γράμματα, Μυτιλήνη 7-9 Μαΐου 1986 [= π. Λεσβιακά, τ. ΙΑ' (1987), σ. 130-145].
22. «Η 'Χαραυγή': Ένα πρωτοποριακό περιοδικό της Μυτιλήνης», π. Λεσβιακά, τ. Ι' (1987), σ. 19-50.
23. «Ευχή στο αρχαϊκό νυμφαίο», π. Λεσβιακή Παροιμία, τχ. 100 (Μάιος-Ιούλ. 1987), σ. 2.
24. «Μια κατάκτηση για την εκπαιδευτική ιστορία», π. Διαβάζω, τχ. 160 (28 Ιαν. 1987), σ. 51-52
25. «Λεσβιακά Γράμματα. Φιλολογικό και καλλιτεχνικό περιοδικό των νέων», π. Μυτιλήνη, τ. Γ' (1988), σ. 121-136.
26. «Θανάσης Σαράφης-Καρτέρης (1906-1986)», Πρόλογος στο βιβλίο, Κείμενα Θανάση Σαράφη-Καρτέρη, επιμ. Παντ. Αργύρης-Χρ. Τραγέλλης, Αθήνα 1988, σ. 3-7.
27. «Το Λειμυνιακό Ζήτημα (διαστάσεις και χρονικό της διαμάχης)», π. Λεσβιακά, τ. ΙΒ' (1989), σ. 24-55.
28. «Πανεπιστημιακές έριδες: Η περίπτωση του Δ. Βερναρδάκη και του Κ. Κόντου», Πρακτικά Β' Συμποσίου Ιστορικού Αρχείου Ελληνικής Νεολαίας: Πανεπιστήμιο: Ιδεολογία και Παιδεία. Ιστορική διάσταση και προοπτικές, (Αθήνα, 21-26 Σεπτ. 1987), τ. Β', Αθήνα 1989, σ. 541-556.
29. «Μίλτου Κουντουρά: Γράμματα από το Μόναχο», π. Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου, τ. Δ', τχ. Οκτ.-Δεκ. 1989 (Αφιέρωμα στο Μ. Κουντουρά), σ. 22-28. [Το δημοσίευμα αυτό κυκλοφόρησε και σε ανάτυπο (Μυτιλήνη 1990, σ. 32), στο οποίο έχουν γίνει σοβαρές διορθώσεις ενώ δημοσιεύεται και ένα επιπλέον γράμμα του Μ. Κουντουρά].
30. «Παιδαγωγικές καινοτομίες στη Μυτιλήνη του Μεσοπολέμου. Η υπόθεση της Βικτώριας», π. Λεσβιακά, τ. ΙΓ' (1991), σ. 19-34.
31. «Η ορδή των Βασιβουζούκων», εφ. Εμπρός Λέσβου, φ. της 19ης Δεκ. 1991.
32. «Η Έκθεση Γραμματοσήμου. Κυρίαρχη εντύπωση», π. Φιλοτελική Λέσβος, τχ. 137-138 (Σεπτ.-Δεκ. 1991) [αναδημοσίευση από την εφ. Δημοκράτης, φ. της 9ης Δεκ. 1991].
33. «Μνήμη Αλεξάνδρου Σάλτα», [πιθανόν στην εφ. Δημοκράτης, σε φ. του Μαΐου 1991].
34. Κείμενο-σενάριο στο ντοκιμαντέρ της ΕΡΤ: Η πνευματική Άνοιξη της Λέσβου, Αρχείο ΕΡΤ- α' προβολή Τρίτη, 1 Ιανουαρίου 1991.
35. «Η εξανάστασις των φαυλοβίων. Δημοσιονομικό σύστημα και ενδοκοινοτικές ρήξεις στην Λέσβο του 19ου αιώνα», π. Τα Ιστορικά, τ. 16 (1992), σ. 49-64.
36. «Άγρα. Ιστορία και προοπτικές ενός λεσβιακού οικισμού», εφ. Νέα Πορεία, τχ. αρ. 207 (31ης Μαΐου 1994).
37. «Κωνσταντίνου Μίσσιου... κατάληξις», εφ. Εμπρός Λέσβου, φ. της 9ης Νοεμ. 1995 [αναδημοσιεύτηκε στο βιβλίο, Πάνος Αναγνώστου, Πέτρινα Χρόνια. Ζωή κι αγώνες, Μυτιλήνη 2001, σ. 314-315.
38. «Κατώτερες της φήμης σας, οι δηλώσεις», εφ. Αιολικά Νέα, φ. της 31ης Οκτ. 1995 [ο τίτλος του μονόστηλου μάλλον της εφημερίδας].
39. «Πρόλογος», στο βιβλίο, Ποίηση στη Λέσβο σήμερα, εκδ. Όμιλος Καφελογίων Μυτιλήνης, Μυτιλήνη 1998, σ. 5-8.
40. «Απάντηση Αργύρη στον Σηφουνάκη», εφ. Εμπρός Μυτιλήνης, φ. της 22ης Ιαν. 1998 [ο τίτλος του μονόστηλου είναι μάλλον της εφημερίδας].
39. «Πορεία πέντε αιώνων. Ψηφίδες από την ιστορία της Λέσβου», Επτά Ημέρες, ένθετο εφ. Η Καθημερινή, φ. 8ης Αυγ. 1999.
41. «Ο δυσεύρετος Αναστασέλλη», Μνήμη Στρατή Αναστασέλλη. Εξι κείμενα, (Επιμέλεια: Παναγιώτης Σκορδάς), Βιβλιοθήκη Συνδέσμου Φιλολόγων Ν. Λέσβου, Μυτιλήνη 1999, σ. 19-22.
42. «Η καντηναλάφτισσα των Αγίων Αποστόλων», στο βιβλίο Διήγημα στη Λέσβο σήμερα, εκδ. Όμιλος Καφελογίων Μυτιλήνης, Μυτιλήνη 1999, σ. 56-61.
43. «Λεσβιακή ιστορία και λεσβιακή βιβλιογραφία, 1843-1930», ανακοίνωση στο 2ο Συνέδριο-Σεμινάριο της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ξεναγών, Μυτιλήνη, 27/11-3/12/2000. [Η ανακοίνωση αυτή δεν πρέπει να τυπώθηκε].
44. «Ελληνοτουρκικές σχέσεις. Μακρά διάρκεια και πολιτική συγκυρία», εφ. Εμπρός Μυτιλήνης, φ. της 2ας

Μαρτ. 2000.

45. «Ο 'Βλαμμένος' και ο 'Νταής' στη νεώτερη Λεσβιακή Ηθογραφία», στο βιβλίο Ο Κριτικός λόγος στη Λέσβο σήμερα, εκδ. Όμιλος Καφελογίων Μυτιλήνης, Μυτιλήνη 2000, σ. 24-30.
 46. [σε συνεργασία με την Αγλαΐα Αρχοντίδου και τη Λίλιαν Αχειλαρά], Λέσβος η Αιολική, κείμενο στο φωτογραφικό λεύκωμα της Λίζας Έμπερτ, Αθήνα, εκδ. Αστερισμός, 2001.
 47. «Προσωπική Μαρτυρία», Αφιέρωμα: Π. Παρασκευαΐδης [= π. Αιολικά Γράμματα, τχ. 198 (Νοέμ.-Δεκ. 2002)], σ. 415-417 [πρόκειται για το τελευταίο κείμενο του Παντελή Αργύρη: πέθανε όταν αυτό -κατά την μαρτυρία του εκδότη του περιοδικού- βρισκόταν στο τυπογραφείο].
 48. «Κλεάνθης Παλαιολόγος», Αφιέρωμα στον Κλ. Παλαιολόγο [= π. Αιολικά Φύλλα, τχ. 20 (Ιαν. 1991)], σ. 254-255 [το δημοσίευμα αυτό φέρεται ως κείμενο του ίδιου του Κλ. Παλαιολόγου που το είχε εγχειρίσει το 1984 στον Π. Αργύρη και ο τελευταίος το παρέδωσε στο περιοδικό για δημοσίευση. Μολονότι δεν είναι σαφές αν ο Παλαιολόγος συνέταξε μόνος του το κείμενο ή αν έχει μεσολαβήσει το χέρι του Π. Αργύρη, πιστεύω ότι πρέπει να το συμπεριλάβουμε στα δημοσιεύματά μου].
 49. Φιλολογοί και νεωτερικότητα. Η κατάθεση ενός παιδαγωγού. Το παράδειγμα του Β.Δ. Αρχοντίδη, Αθήνα 2003 σ. 197+3 φωτ. [μεταθανάτια έκδοση με πρωτοβουλία και δαπάνη της Αγλαΐας Αργύρη-Αρχοντίδου και επιμέλεια των φίλων του: Παναγ. Αλεξέλλη, Παναγ. Μιχαηλάρη, Χρ. Τραγέλλη].
 50. Εκκλησία και νεοελληνική κοινωνία στην ύστερη Τουρκοκρατία. Σύζευξη, κρίση και εκκοσμίκευση (Το παράδειγμα της Λέσβου, 1700-1912) [Ανέκδοτη διδακτορική διατριβή, της οποίας η υποστήριξη θα γινόταν στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Χειρόγραφο της μου έχει εμπιστευθεί η σύζυγος του Παντελή, Αγλαΐα Αρχοντίδου].
 50. [Επιμ.] Πρακτικά Συνεδρίου, Οι αδελφοί Βερναρδάκη στα Νεοελληνικά Γράμματα, Μυτιλήνη, Μυτιλήνη 7-9 Μαΐου 1986 [=π. Λεσβιακά, τ. ΙΑ' (1987)].
- Τέλος κείμενα του Π. Αργύρη υπάρχουν και στις χειρόγραφες εφ. Μασέλα (άρχισε να εκδίδεται από την 1.1.1992) και Καφελογιάς, φύλλα με σατιρική διάθεση και χιούμορ, τα οποία κυκλοφορούσαν μεταξύ των μελών της ομάδας των Καφελογίων της Μυτιλήνης.

Σπύρος Σακκάς, Ιουλίτα Ηλιοπούλου, Παντελής Αργύρης, Γιώργος Κουρουπός, Παναγιώτης Σκορδάς στο Αναγνωστήριο της Αγιάσου, 13 Νοεμβρίου 1999 (Αρχείο Παναγιώτη Σκορδά)